

**HOGESCHOOL
ROTTERDAM**

Toekomstmakers

Van opleiding naar praktijk

Wat hebben studenten en startende verpleegkundigen nodig voor een vitale start in de praktijk?

dr. Ellen Bakker
Maartje Klomp-Heuvelmans MSc

Sterk Gestart
in de Zorg

Startende verpleegkundigen

- Hoge verwachtingen; socialisatie kost tijd en energie
- ‘Transition shock’ Aansluiting tussen opleiding en praktijk mist soms ^[1,2]
- Risico op stress, burn-out en vroegtijdig verlaten vak ^[3]

hogeschool
Leiden

- [1] Clark, T., & Holmes, S. (2007).
[2] Monaghan T. A. (2015)
[3] RegioPlus (2021)

<https://www.youtube.com/watch?v=f4f8F9brAQ0>

Transitieprogramma's

- Ondersteuning nodig in de transitie van opleiding naar praktijk
- Transition To Practice (TTP) programma's zijn effectief [4-6]
- Onbekend hoe deze programma's precies werken en in welke context

- [4] Brook J. et al. (2019).
- [5] Kenny, A. et al. (2021).
- [6] Spector, N. et al (2015).

Project Vitale start; ontwerpgericht onderzoeken

Doel

Ontwikkelen van modulair Transitie Opleiding-Praktijk (TOP)-programma

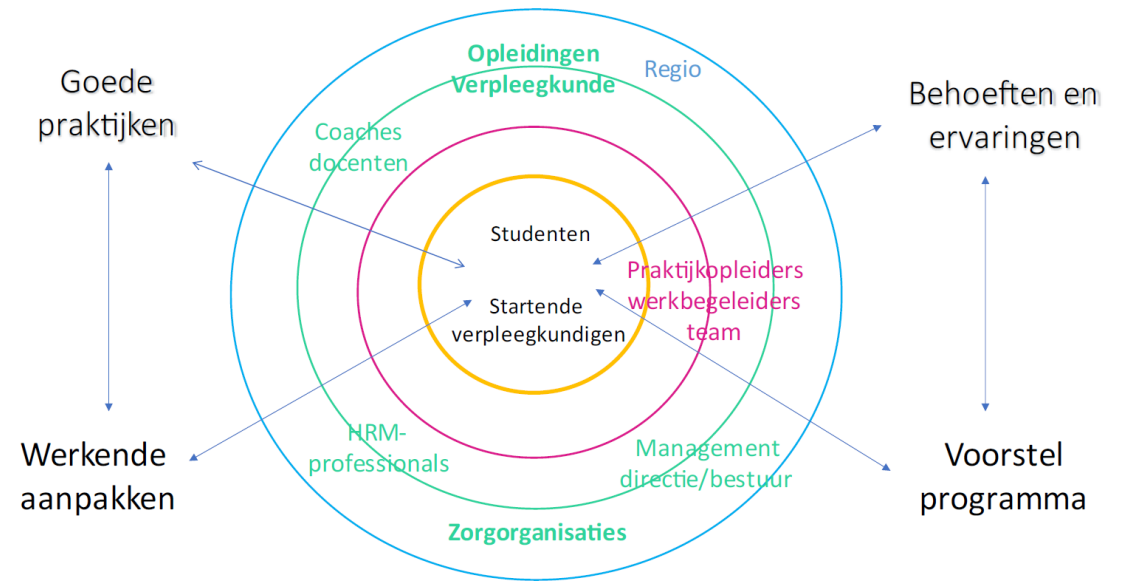
Werkwijze Inzicht in werkingsmechanismen (realist review)

Verzamelen goede praktijkvoorbeelden

Behoeftes en ervaringen van betrokkenen

Analyse werkzame componenten

Programma-ontwerp

Figuur 1 – Betrokkenen bij het project Vitale start

Doel realist review

- Inzicht krijgen hoe de programma's werken en in welke context ze effectief zijn
- Bijdragen aan theorie over de belangrijkste bouwstenen voor TTP programma's
- Stimuleren ontwikkeling nieuwe TTP programma's aangepast aan specifieke contexten en behoeften

Realist review

- Literatuuronderzoek naar achterliggende mechanismen en contexten van TTP programma's
- Kwalitatieve analyse
- Context-Mechanism-Outcome (CMO) opstellingen

hogeschool
Leiden

Resultaten

- Evaluatie van 30 TTP-programma's
 - 22 complete TTP programma's, 8 losse interventies
 - Bij 40% van de interventies ontbrak een theoretisch kader
 - Lengte programma's tussen 4-52 weken
 - Meeste studies in VS / ziekenhuis

KLINISCHE
SCHOLING

ONDERSTEUNING
BUDDY/ MENTOR

ONDERSTEUNING
PEERS

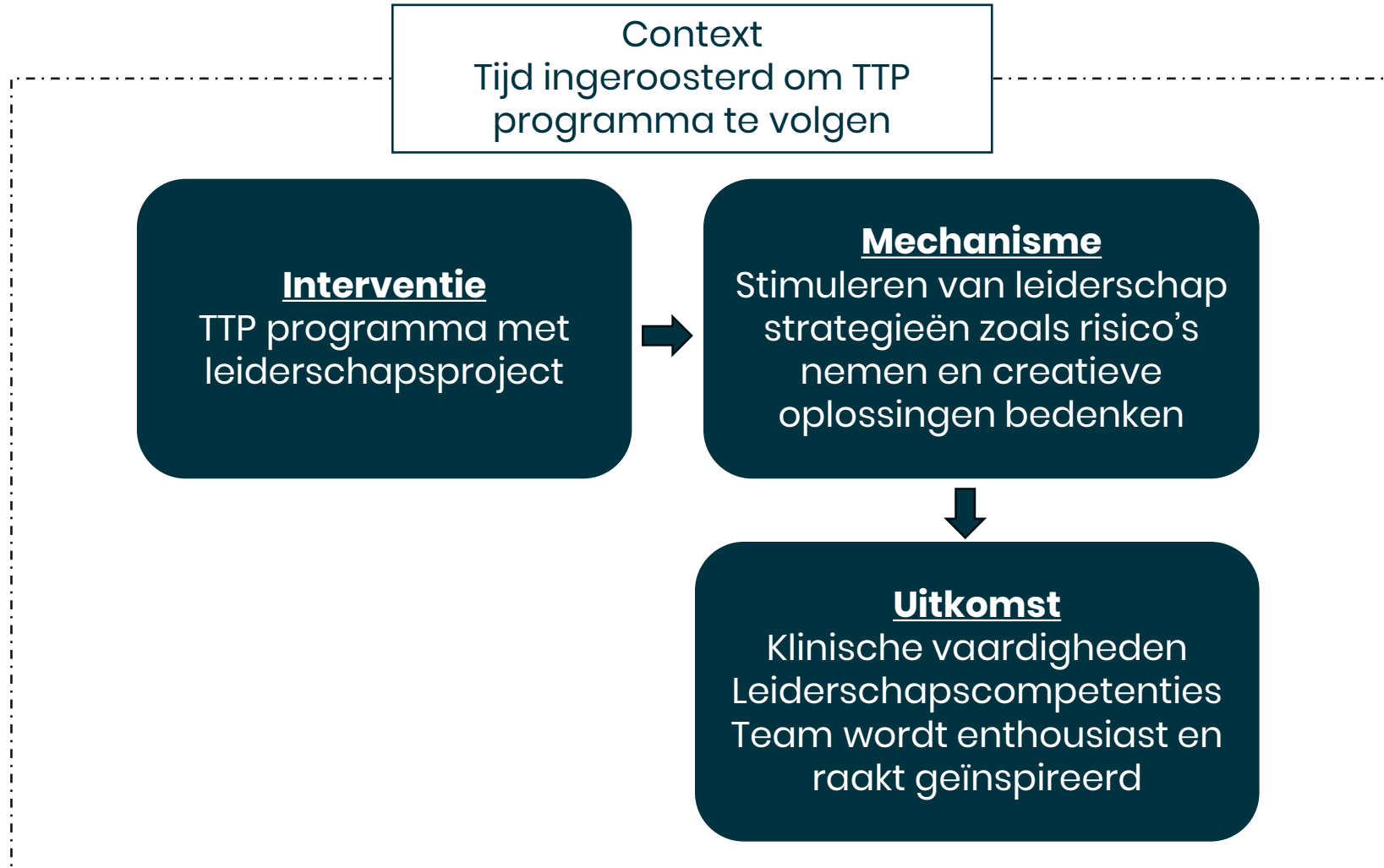
STRESS
MANAGEMENT

ROTATIE LANGS
AFDELINGEN

CIMO-configuratie

3 Vormen van ontwikkeling

Professioneel

- Klinisch redeneren
- Communiceren
- Interprofessioneel samenwerken
- Veiligheid en kwaliteit

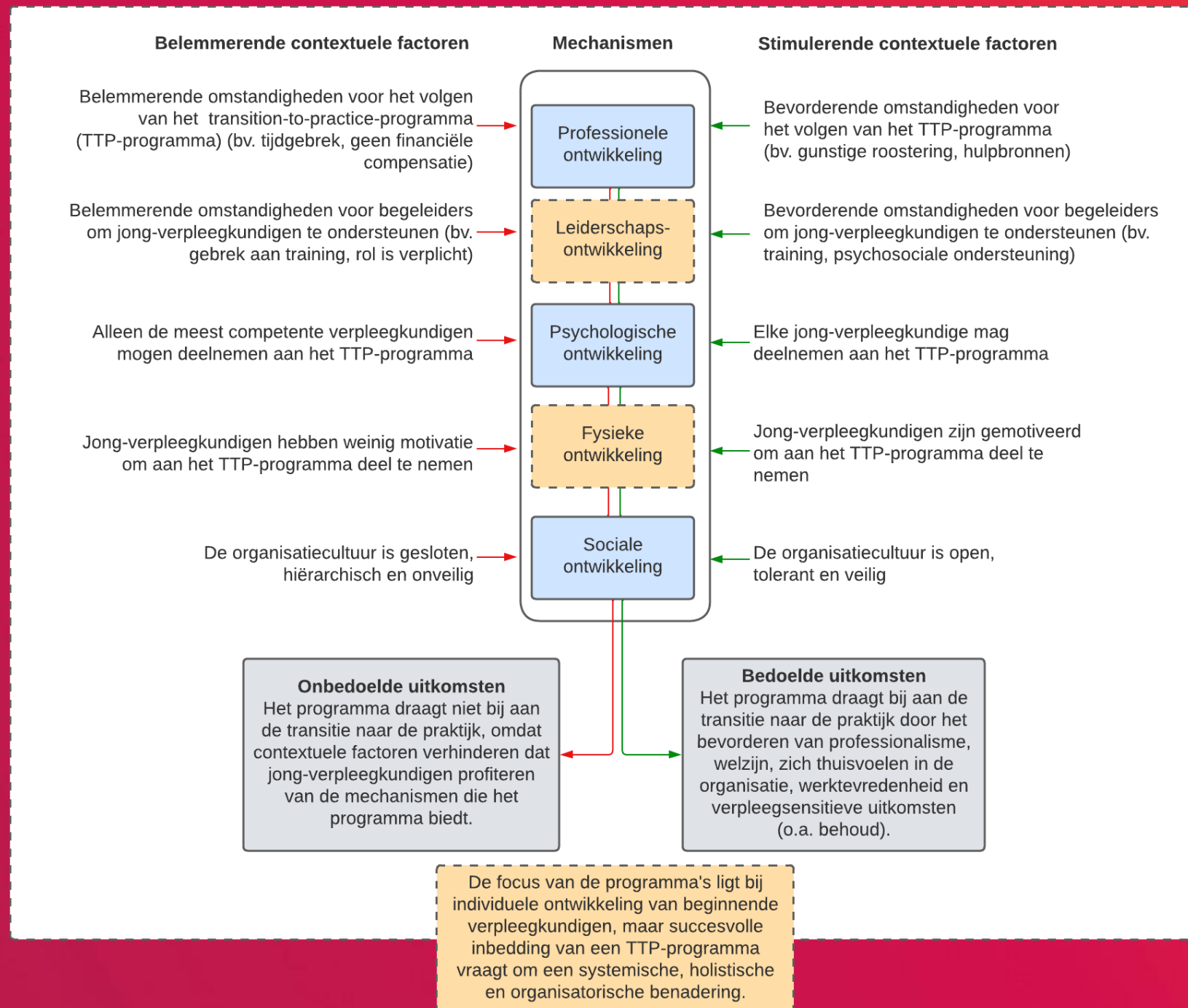
Psychologisch

- Omgaan met stress
- Omgaan met angst
- Veerkacht training
- Compassievol handelen

Sociaal

- Acclimatiseren aan werkomgeving
- Sociale integratie
- Professionele relaties opbouwen
- Delen van ervaringen, overwinningen en frustraties

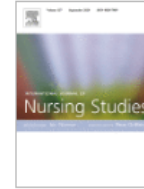

International Journal of Nursing Studies

Volume 157, September 2024, 104785

Interventions that support novice nurses' transition into practice: A realist review

Heleen C. Melissant^a, Rick R.A. Hendriks^a, Ellen J.M. Bakker^b, Jos H.A.M. Kox^{b c},
Natasja Rietveld^b, Harald S. Miedema^b, Pepijn D.D.M. Roelofs^{b d}, Kim J. Verhaegh^{a e}

[Show more](#)

 Add to Mendeley Share Cite

<https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2024.104785>

[Get rights and content](#)

Under a Creative Commons [license](#)

 [Open access](#)

Voorlopige inzichten

- 5 Bouwstenen voor TTP programma's
- Focus ligt vooral op professionele ontwikkeling en op de verpleegkundige als individu
- Ook ontwikkeling van de organisatie nodig om een goede werkomgeving te bieden voor startende verpleegkundigen
- Kans voor verpleegkundig leiderschap: invloed uitoefenen op werkomstandigheden en werkomgeving

Inzet in vitale start

- Voor het verzamelen van data over goede voorbeelden is gebruik gemaakt van de drie in de review gevonden en twee gemiste mechanismen.

Goede voorbeelden

Goede praktijkvoorbeelden

- 110 initiatieven

Categorieën:

- *Studenten:*

- Leerwerkplaatsen, Zorg Innovatie Centra, Learning Communities

- *Startende verpleegkundigen:*

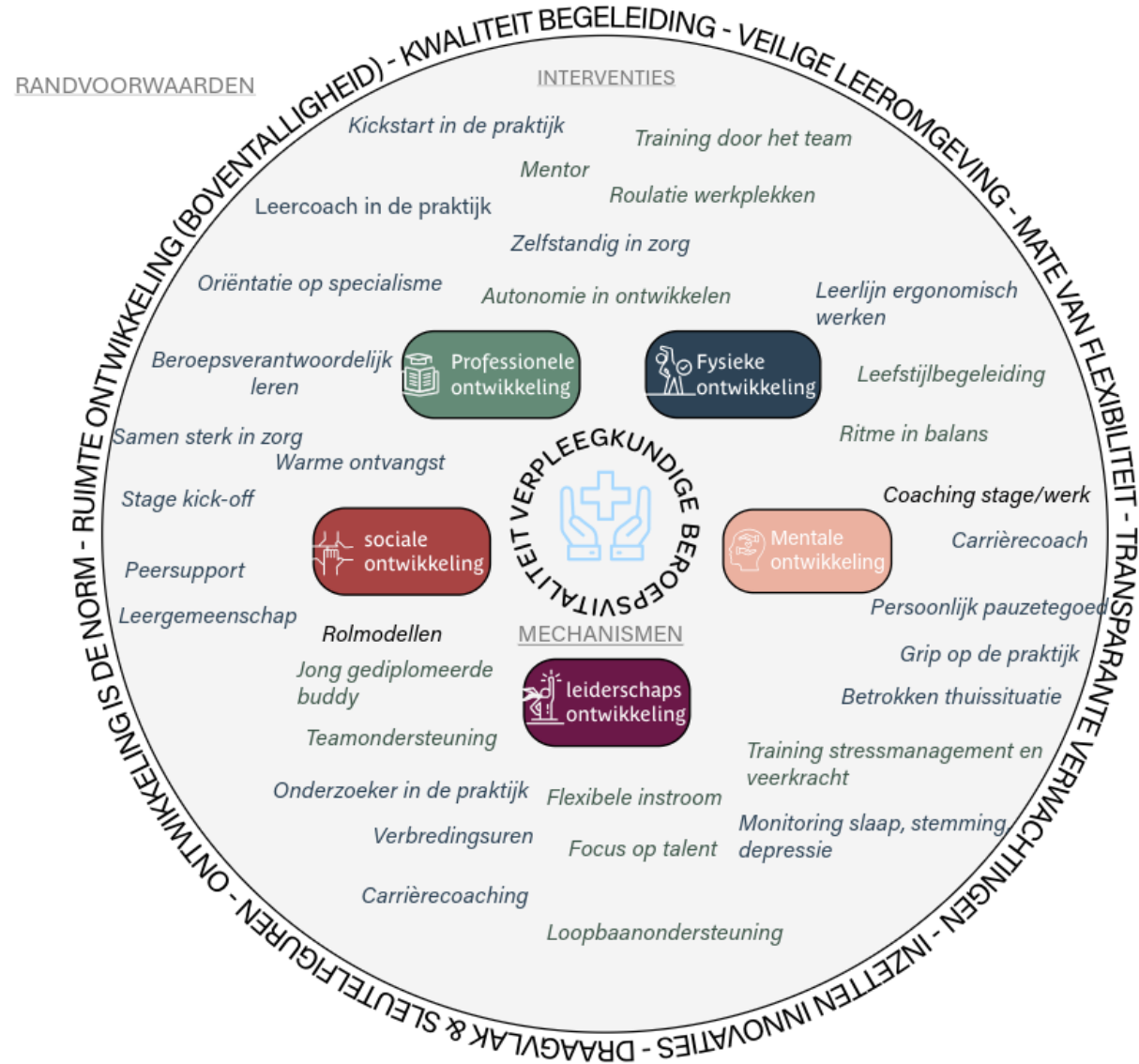

- Traineeship, onboardingsprogramma's
- Programma's voor beide doelgroepen
- Losse ondersteuning bijv. individuele coaching of buddy-systeem

- Ervaringen & behoeften
- Interviews **10 initiatieven 5 verschillende zorgorganisaties**

Impressie gevonden interventies

Werkwijze ontwikkeling Toolbox Vitale Start

Werkzame principes

Literatuuronderzoek:
Wat werkt voor wie in
welke context met welk
resultaat?

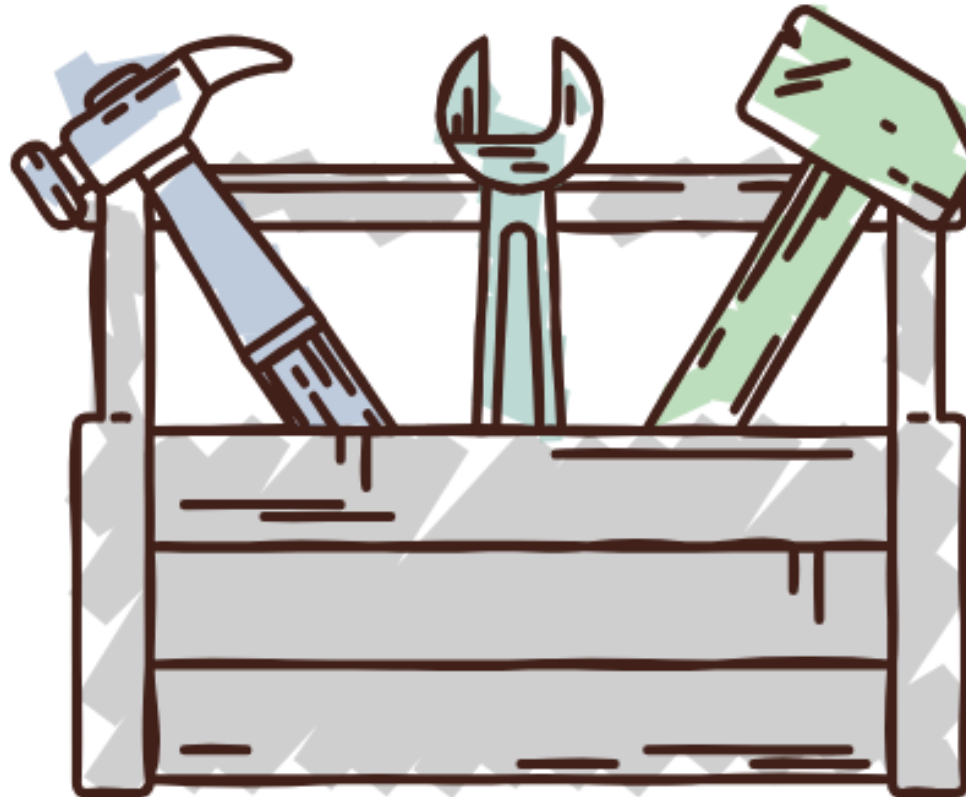
Verdiepend onderzoek

Hoe zijn werkzame
principes in de praktijk
toegepast?

Toolbox Vitale start

Praktische vertaling van
interventies,
voorwaarden en
uitkomsten

Impressie interventies

Professionele ontwikkeling

Interventies	Beoogde uitkomsten	Leiden tot
Zelfstandig in zorg	Besef van bekwaamheid	Motivatie voor leren
Leergroep in de praktijk	Leren van elkaar	Actieve deelname
Verdieping in de praktijk	Zich bekwaam voelen	Duurzaam werken
Continuïteit van leersituaties	Interprofessioneel handelen	Persoonsgerichte zorg verlenen
Structuur voor leren	Eigenaarschap voor het leren	Gemotiveerd verder ontwikkelen
Zicht op de student	Begeleiding op maat	Voorkomen van uitval
Verbreidingsuren	Realistisch, gevarieerd beroepsbeeld	Gerichte loopbaankeuzes
VR scenarioleren	Oefenmogelijkheid en met gerichte feedback	Vertrouwen en veilig handelen

Resultaat: toolbox Vitale start

Toolbox Vitale Start

Praktische handvatten voor sterke
programma's voor studenten en startende
verpleegkundigen in zorg en onderwijs

START

Uitgevoerd door: SPRING Living Lab van lectoraat Arbeid & Gezondheid, Hogeschool Rotterdam en het lectoraat Verpleegkundig Leiderschap, Hogeschool Leiden

Mede mogelijk gemaakt door: Regieorgaan SIA, onderdeel van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)

**HOGESCHOOL
ROTTERDAM**

**Hogeschool
Leiden**

De Toolbox Vitale Start is te downloaden op de projectpagina:
<https://www.hogeschoolrotterdam.nl/onderzoek/projecten-en-publicaties/zorginnovatie/zelfmanagement-en-participatie/vitale-start/>

1. Zelfstandig in zorg

Wat houdt het in?

Studenten worden aan een groep zorgvragers toegewezen en op maat begeleid bij de opbouw van beroepsverantwoordelijkheden. Zij werken vanuit instructie, begeleiding en/of toezicht toe naar zelfstandig functioneren op het complexiteitsniveau (laag, midden of hoog) wat bij de fase van de opleiding van hen mag worden verwacht.

Wat is ervoor nodig?

Een veilige leeromgeving waarin professionele activiteiten door de begeleider worden toevertrouwd aan studenten wanneer deze hebben laten zien voldoende competent te zijn om verantwoordelijkheid op zich te kunnen nemen. Studenten krijgen regelmatig feedback op hun zelfstandig handelen en de regie die zij nemen over het eigen leren.

Wat levert het op?

Studenten ontwikkelen zelfvertrouwen door het besef van eigen bekwaamheid. Dit versterkt de motivatie voor professionele ontwikkeling en vermindert stress waardoor succesvol studeren toeneemt (Carmona et al., 2021).

Het ondersteunen van zelfstandigheid in zorg wordt toegepast bij leerplekken op speciaal hiervoor ingerichte afdelingen zoals bij het **werkplekleren** van het Erasmus MC en de **leerunit** van het Albert Schweitzer Ziekenhuis.

De Toolbox Vitale Start is te downloaden via:
<https://www.hogeschoolrotterdam.nl/onderzoek/projecten-en-publicaties/zorginnovatie/zelfmanagement-en-participatie/vitale-start/>

Toolbox Vitale Start

Praktische handvatten voor sterke
programma's voor studenten en startende
verpleegkundigen in zorg en onderwijs

START

Uitgevoerd door: SPRING Living Lab van lectoraat Arbeid & Gezondheid, Hogeschool Rotterdam en het lectoraat Verpleegkundig Leiderschap, Hogeschool Leiden

Mede mogelijk gemaakt door: Regieorgaan SIA, onderdeel van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)

**HOGESCHOOL
ROTTERDAM**

**Hogeschool
Leiden**

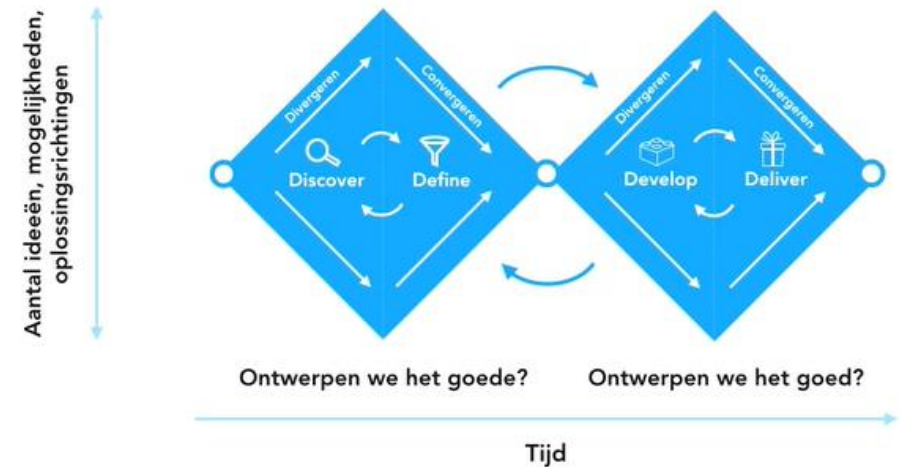

Blik op de toekomst

- Doel: interventieprogramma voor een betere transitie van zorgopleiding naar de zorgpraktijk
- Methode: Ontwerpgericht onderzoek

Behoud van verpleegkundigen (i.o.) door versterken van **R**egie, **I**nnovatie in leerwerkomgevingen, **D**uurzame inzetbaarheid, persoonlijke & professionele **G**roei en **E**mployability

Met dank aan:

Vragen of interesse?

Maartje Klomp-Heuvelmans MSc

m.a.klomp-heuvelmans@hr.nl

dr. Ellen Bakker

e.j.m.bakker@hr.nl

**HOGESCHOOL
ROTTERDAM**

**hogeschool
Leiden**

8-10-2026

**HOGESCHOOL
ROTTERDAM**

Toekomstmakers